

Planning besluitvorming over de Omgevingswet in relatie tot VTH-taken

Notitie van Regiegroep Omgevingswet Rivierenland

1. Inleiding

Naar verwachting treedt per 1 januari 2021 de Omgevingswet in werking. Gemeenten zijn – samen met hun omgevingsdienst en andere ketenpartners – momenteel druk bezig met de voorbereidingen hierop. Voor een aantal onderdelen van de Omgevingswet is er een transitieperiode die het mogelijk maakt om stapsgewijs naar de beoogde eindsituatie toe te werken. Zo hebben gemeenten tot 1 januari 2024 om een omgevingsvisie vast te stellen en tot 1 januari 2029 om Het tijdelijke omgevingsplan van rechtswege om te zetten in een omgevingsplan conform de Omgevingswet. Voor andere onderdelen geldt dat niet. Bijvoorbeeld de VTH-taken dienen vanaf 1 januari 2021 conform de nieuwe wet- en regelgeving te worden uitgevoerd. Dit vergt in 2020 besluitvorming over de wijze waarop gemeenten de VTH-taken onder de Omgevingswet willen laten uitvoeren. Tevens zijn er in relatie tot de uitvoering afspraken en documenten die moeten worden herijkt ('Omgevingswet-proof' worden gemaakt), zoals de mandaatregeling. Daarnaast is er de mogelijkheid om – vooruitlopend op het omgevingsplan – alvast besluiten te nemen over de bruidsschat.

2. VTH-taken onder de Omgevingswet

De gemeenten in de regio Rivierenland werken bij de voorbereiding op de Omgevingswet op een aantal punten samen. Waar dat van belang is voor de uitvoerbaarheid door de ODR is bestuurlijk de wens uitgesproken om tot een gezamenlijke methodiek of basisniveau te komen, waarbinnen of waarboven desgewenst varianten mogelijk zijn om tegemoet te komen aan uiteenlopende ambities van de gemeenten in de regio. Onder verantwoordelijkheid van de hiertoe ingestelde Regiegroep worden momenteel voorstellen voorbereid, die in de loop van 2020 binnen elke betrokken gemeente ter besluitvorming aan College en/of Raad worden voorgelegd. Bij het ontwikkelen van de voorstellen zijn medewerkers van alle gemeenten, de ODR en waar dat relevant is ook ketenpartners betrokken. De voorstellen worden gedurende het jaar op drie momenten (half april, half juni en begin oktober) gebundeld in een notitie. De leden van de Regiegroep zullen deze binnen hun eigen gemeente ter besluitvorming aan College en of Raad voorleggen.

Ook na invoering van de Omgevingswet zullen – bij het opstellen van omgevingsplannen door gemeenten – onderwerpen aan de orde komen die gevolgen hebben voor de VTH-taken die de ODR uitvoert. De samenwerking zal dan ook doorlopen en mogelijk ook na 2020 tot voorstellen leiden aan Colleges en/of gemeenteraden.

3. Onderwerpen voor besluitvorming in 2020

We maken onderscheid tussen onderwerpen waarover in 2020 besluitvorming door gemeenten nodig is om per 1 januari 2021 de VTH-taken conform Omgevingswet uit te kunnen voeren en onderwerpen waarvoor gemeenten kunnen kiezen om vooruitlopend op het omgevingsplan alvast keuzes te maken.

De onderwerpen waarover in 2020 besluitvorming door gemeenten nodig is om per 1 januari 2021 de VTH-taken conform Omgevingswet uit te kunnen voeren zijn:

- *Participatie bij de omgevingsvergunning*
In de Omgevingswet wordt veel belang gehecht aan participatie. Voor de omgevingsvergunning houdt dit in dat de initiatiefnemer moet aangeven of, en zo ja hoe en met welke resultaten de omgeving betrokken is. Participatie is bij de omgevingsvergunning niet verplicht, maar de gemeenteraad kan dit wel verplicht stellen voor aangewezen buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. De gemeente kan geen aanvullende eisen stellen aan de wijze waarop participatie plaatsvindt, maar de gemeente kan wel een kader opstellen om handvatten te bieden aan initiatiefnemers. De besluitvorming betreft dus de vraag of de gemeenteraad participatie bij (bepaalde) afwijkvergunningen verplicht wil stellen.
- *Het adviesrecht bij vergunningen voor de gemeenteraad*

Onder de huidige wetgeving kan het College een omgevingsvergunning voor een initiatief dat in strijd is met het bestemmingsplan alleen verlenen met instemming van de gemeenteraad (verklaring van geen bedenkingen), tenzij het gaat om een situatie waarvoor de gemeenteraad heeft besloten dat dit niet hoeft. Met de Omgevingswet wordt dit omgekeerd: de gemeenteraad heeft (bindend) adviesrecht bij door de gemeenteraad aangewezen gevallen van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. De gemeenteraad dient dus te bepalen voor welke gevallen dit geldt. Omdat onder de Omgevingswet ook voor afwijkvergunningen de reguliere procedure van 8 weken geldt, is daarbij de vraag hoe dit georganiseerd wordt. De besluitvorming betreft dus enerzijds de vraag in welke gevallen van buitenplanse omgevingsplanvergunningen de gemeenteraad een adviesrol wenst en anderzijds de vraag hoe dit te organiseren.

- *De gemeentelijke adviescommissie*
Onder de Omgevingswet dienen gemeenten een nieuwe gemeentelijke adviescommissie te hebben, die adviseert over minimaal rijksmonumentenactiviteiten en desgewenst andere door de gemeenteraad opgedragen onderwerpen. De gemeente kan ervoor kiezen om er een brede commissie voor omgevingskwaliteit van te maken, dan wel door te gaan op de huidige weg. De gemeente moet in 2020 in elk geval een instellingsbesluit (inclusief taakomschrijving en werkwijze) nemen voor de gemeentelijke adviescommissie. De besluitvorming betreft dus de uitgangspunten voor de organisatie van de advisering en de instelling van de gemeentelijke adviescommissie.
- *Legesverordening 2021*
De Omgevingswet heeft invloed op de legesverordening. In de loop van 2020 wordt regionaal een gezamenlijk nieuw model ontwikkeld, wat aansluit op de Omgevingswet. Een verandering in de Omgevingswet is dat er ook leges mag worden geheven voor de milieuvergunning. De besluitvorming betreft onder meer de vraag of gemeenteraden dit willen gaan doen. Daarnaast dient vanzelfsprekend de legesverordening 2021 vastgesteld te worden.
- *Visie op dienstverlening en werken met serviceformules*
In het kader van de Omgevingswet is dienstverlening een belangrijk aandachtspunt. Het is de bedoeling om een visie op te stellen op de dienstverlening door de ODR, die vanzelfsprekend aansluit op de visie van de gemeenten. Mochten de wensen van de gemeenten te veel uiteen lopen, dan is het denkbaar om in de visie van de ODR met enkele varianten of niveaus te werken. De concept visie wordt in samenwerking tussen de gemeenten en de ODR ontwikkeld. De besluitvorming betreft de vaststelling van deze visie. Hierin wordt tevens de vraag meegenomen in hoeverre we in de uitvoering van de VTH-taken willen gaan werken met de zogenaamde serviceformules, die landelijk zijn ontwikkeld met het oog op een goede dienstverlening, en wat we hierin gezamenlijk willen doen.
- *VTH-uitvoeringsregels*
In de VTH-uitvoeringsregels staan de afspraken over de wijze waarop de ODR de VTH-taken uitvoert. Begin 2020 zijn de VTH-uitvoeringsregels geactualiseerd voor het lopende jaar, maar hierin is de Omgevingswet nog niet meegenomen. De Omgevingswet is mogelijk aanleiding tot verandering van deze afspraken. Daarnaast zullen bovengenoemde besluiten rond participatie en dienstverlening in de VTH-uitvoeringsregels moeten landen. De besluitvorming betreft dus de vaststelling van de aan de Omgevingswet aangepaste VTH-uitvoeringsregels.
- *Communicatieplan*
Tegen de tijd dat de Omgevingswet daadwerkelijk ingaat, is van belang om aan burgers en bedrijven te communiceren wat er verandert op het vlak van vergunningverlening en toezicht. Voorstel is om hiervoor een gezamenlijk communicatieplan te maken, wat voor de zomer wordt vastgesteld en in de tweede helft van 2020 kan worden uitgevoerd.
- *Omzetting GR, DVO en mandaatbesluit naar de Omgevingswet*
In de Gemeenschappelijke Regeling, Dienstverleningsovereenkomst en mandaatbesluit staan verwijzingen naar de huidige wet- en regelgeving. De overgang naar de Omgevingswet betekent dat deze verwijzingen veranderen. De besluitvorming betreft het vaststellen van de gewijzigde documenten.
- *Digitaal Stelsel Omgevingswet*

Zowel gemeenten als ODR dienen aan te sluiten op het Digitaal Stelsel. Naar verwachting zal op enkele punten nog afstemming moeten plaatsvinden over de exacte rolverdeling en routing. Maar vooralsnog verwachten we hierover geen besluitvorming in College of Raad.

Onderwerpen waarvoor gemeenten kunnen kiezen om, vooruitlopend op het omgevingsplan, alvast keuzes te maken zijn:

- *Bruidsschat*
Met de Omgevingswet gaat een aantal regels over van het rijk naar de gemeente. Om te vermijden dat er een gat valt tussen moment dat het rijk deze regels loslaat en het moment dat gemeenten hun regels vaststellen in het omgevingsplan, zijn deze regels ondergebracht in een 'bruidsschat', die van rechtswege deel uitmaakt van het omgevingsplan totdat gemeenten anders besluiten. Vooruitlopend op het maken van het omgevingsplan kan de gemeente al wel beslissen om de bruidsschat 'op te schonen'. Bespreekpunt is dus of de gemeenteraad vooruitlopend op het omgevingsplan al keuzes wil maken in de bruidsschat en zo ja op welke punten wel of niet.
- *Beschermingsniveaus*
Met de Omgevingswet krijgt de gemeente meer ruimte om het beschermingsniveau van de fysieke leefomgeving te bepalen. Er zullen voorstellen worden gedaan voor een gezamenlijke systematiek met daarin ruimte voor verschillende ambitieniveaus, passend bij de gemeentelijke situatie.

4. Planning voorstellen

Het is de bedoeling om de besluitvorming over bovengenoemde onderwerpen te clusteren, zodat er op drie momenten voorstellen naar de colleges zullen gaan. Een aantal onderwerpen zal na bespreking in de colleges in de gemeenteraden worden geagendeerd.

De planning is als volgt:

Half april oplevering van een notitie over de uitgangspunten voor:

- Participatie bij de omgevingsvergunning
- Het adviesrecht bij vergunningen voor de gemeenteraad
- De gemeentelijke adviescommissie
- Keuzes rond de bruidsschat
- Beschermingsniveaus

Half juni oplevering van een voorstel voor:

- Visie op dienstverlening en werken met serviceformules
- Communicatieplan
- Uitgangspunten voor de legesverordening 2021

Begin oktober oplevering van voorstellen voor:

- VTH-uitvoeringsregels
- GR, DVO en mandaatbesluit
- Eventuele nadere uitwerking van onderwerpen uit de notitie van half april.